

Естетска интелигенција или дар да се креативно уобличи медијске поруке

*Естетски креирана информација
– садржај као подстицај интелигенције*

Интелигенција или већ тим изразом дефинисане способности, вероватно су једном за свагда дате. Ипак, примећено је да емоционална предиспонираност може довести до резултата који су већи од претходно мереног очекиваног креативног потенцијала.

Естетско или смислено уобличавање информације, тако да неки интуитивни смисао буде далеко значајнији од таксативне вредности поруке, јесте најстарији трик којим се људска врста сналази да богомдане границе схватања прошири и ма за тренутак пробуди.

Песници, сликари и музичари вербално објашњавају грађу речи, звукова, боја и облика, тако их уобличавају да смисао неких веза и односа уобличених садржаја информација изазову ментална стања веома блиска оном “еурека” квалитету узбуђености.

И као што је Прометеј дао ватру да људи огреју гола незаштићена тела, тако и уметници десетинама хиљада година лимитиране менталне потенцијале групе са којима живе, ма на делотворни тренутак подижу: игром, позориштем, сликом или музиком да осете све оно што им је ускраћено, а за шта је и њихов дух способан. То је некакав трик као код кумулативне мине гранате која парадоксално пробија дебео оклоп тенка, где далеко мањи комад челика сакривен у маси олова, после првог удара велике а заустављене масе, користи врућ тренутак за допунски удар и пробија оно што се чини немогућим.

Тако и обична информација, коју ум анализира, таксативно препознаје и категорише; у том ревијалном процесу ум открива изненадне значајне вредности које га просто изненада згроме, подижу емоционални тонус, активирају интуитивно сазнање, и до тада непознат доживљај бива власништво плебса који по свим бојим законима то није могао да доживи.

То није само класичан ментални трансфер кад једно искуство постаје модел за категорисање сличног. Ово је део чудесног процеса миленијумског трајања – освајања простора сопственог ума речима – појмовима и још важније повезивање искустава интуитивног сазнања са вербалним појмовима.

Многе вештине за које је некад била потребна интелигенција, креативан интуитиван напор, данас су рутина која није лимитирана менталним потенцијалом.

Магична техничка моћ речи да маркира неухватљиве менталне процесе, те да ови постану нормалан део психичког арсенала, много дугује уметности, односно естетици или естетској слабости духа, креативној обмани која раскида окове осуде. Интуитивна креативна сазнања урезују се у артефакте уметности или технологије. Ови артефакти добијају имена која повратно маркирају исходишта тих вештина, чинећи их неупоредиво доступнијим и стварају предуслов за још један степен више ка светлости духа.

Овај самопобуђујући процес који траје десетинама хиљада година, где се непосредно преплићу и ојачавају појмовно и интуитивно сазнање које се огледа у емоцијама, осетима и осећајима, као да је арогантно пресечен последњих деценија.

Неки глобални тренд аверзије пре-ма наративном у уметности, који се појавио пре стотинак година, као да је иницирао, пре двадесетак година, крила без птица, крв светог грала без чаше. Тражи се естетски супстрат, наводно неоптерећен баналношћу мимезиса, илустрације, наративног, итд.

Ароганција постмодерне је велика, по мери успешности глобалне обмане. Конзумирање уметности проглашено је декадентним, ускраћујућим за индивидуалну слободу. Уметност, са светачки и пророчки могућим дометом креативног сазнања, опасност је по индивидуалну слободу, а потрошачки менталитет слободу подстиче.

Уметност са доживљајем који ствара респект према духовности и њеним дубинама, замењује се тривијалном динамичком фасцинацијом нових медија, где је промена информација важнија од саме информације. Природа је најчешће била спорија од човековог духа а нова природа далеко је бржа од медитативних временских захтева.

Тај хаос имамо на делу, масовно присуство ТВ емисија и дневних новина са шизоидно бомбардујућим текстовима на једној страни и господске емисије, часописе, ентеријере за људе који итекако поштују себе. Зачуђује да форма ђачких уубеника све више личи на уличне графите уместо на узбуђујуће енциклопедије. Ретки су школски ентеријери који нису огољени, бесмислени, тривијални. Простор који секундарно треба да делује подстицајно, да подигне ниво креативног узбуђења, делује обрнуто, односно у тривијализованом ентеријеру треба неког покренути да не буде тривијалан.

Имамо на делу глобалну замену теза, нека појмовна и теоретска и практична питања естетике или уметности, слично оним решеним сазнањима из граматике и правописа, постала су глобално значајнија од поетских висина којима треба да служе. То је као да су клинови важнији од греда које повезују и које јесу конструкција и стварност. И сада се сви бавимо фасцинацијом постављања сколастичких питања некад упућиваних богу, данас богу мртве уметности, некаквој историји уметности. А људи, њихово једино време ду-ха, запостављени су. Чудесан експеримент стар десетинама хиљада година, који нас је довео доде, први пут је арогантно заустављен. Нови медији су ту, не да банализују и ускрате право на естетско сазнање, већ би, тек уз њихову помоћ, та сазнања требало да буду свима доступнија и тиме би се духовни критеријум ширио, био свачије право, а са њиме и респект према сопственим способностима.

Интелигенција, то је способност уочавања смисла, вредности, а уметност вештина памћења тог процеса у материјалу разних медија.

Свако уметничко дело је један отргнут ментални процес, кодиран у материјалу саобразном чулу коме је намењен. И, као што се померао животни век, захваљујући садржајима квалитета живота, тако се и општи ментални потенцијал кретао највише захваљујући књизи, музици, слици, речи.

Јер, нису се људи бавили лепотом и уметношћу само из пуког уживања, већ и из очајања, црпећи памет из јединог врела које не пресушује и које не може да удави, а то је уметничко искуства, настало на сазнањима естетских податности духа, односно реакција духа које називамо естетски феномен.